

Český svaz ochránců přírody

Základní organizace Orlice

Lhotecká 179, 500 09 Hradec Králové 9
Tel./fax 495 591 633

Výroční zpráva

za rok 2007

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Adresa pro poštovní styk :	Český svaz ochránců přírody, ZO Orlice, Lhotecká 179, 500 09 Hradec Králové 9.
Telefon / fax :	495 591 633, 604 751 265 (mobil – předseda ZO Orlice)
e-mail :	orlice@razdva.cz , adam.zaruba@krnovice.cz
www :	http://www.krnovice.cz/csop
Předseda ZO :	Ing. Adam Záruba
Hospodář :	Ing. Jitka Kuthanová
Revizor :	Jana Kopecká
3 člen výboru :	Ing. Václav Záruba

2. Z HISTORIE ZO ORLICE

Členové ZO se od vzniku základní organizace v roce 1988 aktivně podílí na ochraně přírody a krajiny jak prováděním praktických prací, tak poskytováním informací pro nejširší veřejnost z oblasti ochrany přírody a životního prostředí obecně. Řadu let je ZO zapojena do správních řízení v případech, kdy dochází k zásahům do významných přírodních celků, zeleně nebo kde by mohlo dojít k újmě na životním prostředí. Podobně se podílí na připomínkování různých územně plánovacích a strategických podkladů a dokumentů na úrovni města Hradce Králové, Královéhradeckého kraje i celé České republiky a rovněž se účastní procesů EIA na některé z hlediska životního prostředí významné záměry. V posledních letech je ZO ČSOP Orlice jedním ze zakládajících subjektů Podorlického skanzenu v Krňovicích.

Z činností prováděných v minulosti lze namátkou jmenovat například :

- péče o zeleň
- péče o chráněná území
- péče o bojiště války 1866 na Chlumu
- zapojení do celostátního programu ČSOP „akce Jilm“
- péče o labutě v Hradci Králové
- provádění těžebních a pěstebních prací v málo přístupných a cenných oblastech Krkonošského národního parku (zpravidla tam, kde by běžná technika a těžební postupy způsobovaly ekologické škody) - těžby kůrovcových kalamit a usychajících lesních hran v oblasti Lvího dolu, Pomezních Bud apod.; k přibližování dřeva sloužila např. i historická technologie skluzů.
- opravy památek lidové architektury ve východních Čechách
- ZO se stala zakládajícím členem výrobního družstva zaměřeného na zpracování dřevní hmoty (s vlastní pásovou pilou pro výrobu atypického řeziva pro opravy památek, počez přesílených a dlouhých výřezů)
- informační podpora výstavby dřevěných roubených domů a řada dalších
- spolupráce při výstavbě skanzenu lidové architektury v Krňovicích (u Třebechovic p. Orebem známých svým Proboštovým betlémem umístěným v Třebechovickém muzeu betlémů)
- aktivní účast na mapování a záchranném programu zaměřeném na staré a krajové odrůdy ovocných dřevin
- aktivity proti záměru spalovny v Opatovicích nad Labem a účast ve správních řízeních aj.

3. ČINNOST ZÁKLADNÍ ORGANIZACE ORLICE V ROCE 2007

3.1. PODORLICKÝ SKANZEN KRŇOVICE

HISTORIE AREÁLU

ZO ČSOP Orlice je jedním z iniciátorů vybudování skanzenu lidové architektury a muzea vesnice pro region východních Čech. Důležitost a vhodnost výstavby skanzenu vyplynula z dlouholeté činnosti při ochraně památek a z mnoha cest po kraji, kdy téměř před očima mizí staré dřevěné objekty značné historické hodnoty. Kromě ZO ČSOP Orlice z Hradce Králové je dalším ze zakladatelů firma Dřevozpracující družstvo. Dřevozpracující družstvo vzniklo ze ZO ČSOP Orlice oddělením hospodářské činnosti neochranářského charakteru (truhlářská výroba, výstavba roubených domů a tehdy i opravy dřevěných historických památek apod.) dle požadavků sněmu ČSOP. Výstavba skanzenu se stala dominantní a nejdůležitější náplní práce členů ZO ČSOP Orlice.

První záměry vzniku skanzenu, který by mapoval architekturu regionu Královéhradecka, pocházejí z roku 1998. Areál měl vzniknout v nedaleké obci Bělečko. Díky negativnímu postoji tehdejšího obecního úřadu v Býšti i později vzniklého Pardubického kraje však bylo nutné záměry přehodnotit. Začalo nové hledání vhodného místa. To bylo nalezeno v obci Krňovice. Záměr byl přijat jak původními majiteli pozemků, tak městským úřadem v Třebechovicích p. Orebem. Ani zde však nebyla cesta k realizaci přímá. „Péče“ věnovaná některými úředníky projektové dokumentaci realizaci projektu oddálila nejméně o půl roku. Až v roce 2002 započaly práce na vlastní realizaci staveb.

EXPOZICE SKANZENU

Roubené dřevostavby

Patrový polabský statek je dřevěná stavba roubená tradiční technologií. Stejnou, jaká se používala po staletí. Vybavenost a užitná hodnota však splňují všechny požadavky kladené na moderní stavbu - stejná technologie je používána k výstavbě nových roubených rodinných domů apod. Stavba ukazuje výhody dřevostaveb případným zájemcům. Za všechny lze jmenovat například nízké energetické nároky na vytápění, rychlost výstavby, dnes netradiční interiér a příjemné prostředí. Významné je rovněž použití ekologického, obnovitelného zdroje stavebního materiálu (dřevo mimo jiné váže množství skleníkového plynu - oxidu uhličitého - po desítky až stovky let). Dřevo se v Evropě a Severní Americe podílí na bytové výstavbě v řádu desítek procent. V České republice jen cca 1 %. Přesto jsou naše lesy bohatou zásobárnou dřeva, které je však často bez zpracování a bez přidání jakékoli hodnoty vyváženo do zahraničí.

Areál „Polabského statku“ slouží především jako správní a technické zázemí skanzenu. Předlohou vlastní budovy „statku“, která je novostavbou, je typický patrový statek polabského typu (jedním z posledních dochovaných je Šrámkův statek v Hradci Králové - Pileticích).

Historické stavby

Historické stavby ve skanzenu jsou stavěny jednak formou replik podle dochované dokumentace nebo přenášením původních historických staveb do skanzenu. Z existujících staveb je třeba zmínit následující:

- **Zájezdní hostinec „Na Špici“ z Hradce Králové.** Jedná se o repliku zájezdního hostince, který stával až do 20. let 20. století na Pražském Předměstí. Budova

byla zhotovena podle dobových fotografií a mírně zmenšena a přizpůsobena potřebám skanzenu. Je zde umístěn vstup do skanzenu s pokladnou, výstavní prostory a své sídlo zde má také ekocentrum ZO ČSOP Orlice. Od roku 2008 by v podkroví objektu měly být instalovány další expozice.

- **Kočárovna** je příslušenstvím zájezdního hostince „Na Špici“. Dříve se zde „garážovaly“ kočáry a povozy a svému původnímu účelu slouží tato stavba víceméně i v současné době ve skanzenu. Je zde umístěna expozice dopravních prostředků a zemědělských strojů.
- Součástí areálu polabského statku jsou dvě stodoly. **Roubená stodola z Ledců** slouží jako depozitář skanzenu. Druhá **stodola** pochází z **Klášteřce nad Orlicí** a slouží jako provozní budova.
- **Špýchary ze Semechnic u Opočna a z Prasku u Nového Bydžova** jsou prvními přenesenými stavbami, které našly ve skanzenu své nové místo. V obou z nich jsou umístěny expozice a oba se stanou v budoucnu součástí menší zemědělské usedlosti.
- **Sušárna ovoce** je přesnou a zcela funkční replikou původní sušárny ze **Semechnic u Opočna**. První ovoce se zde sušilo na sklonku léta 2007.
- Dalšími důležitými stavbami, které jsou v současné době rozestavěny nebo připravovány jsou **škola ze Všeštar u Hradce Králové** či **vodní mlýn z Bělče nad Orlicí**.

Stavby jsou doplňované dobovými expozicemi ze života jejich obyvatel, expozicemi řemesel, pracovních nástrojů, nářadí i strojů běžných v životě minulých generací.

Stavitelství ze dřeva a opuky

Používané stavební hmoty jsou typické pro stavitelství v regionu - dřevo, opuka i cihly v nejrůznějších kombinacích. Dřevo se používalo nejen pro výstavbu roubených domů. Bylo základem konstrukcí stodol, krovů i celých technologických zařízení (například mlýny, pily apod.). Opuka byla základním materiálem pro zdění. Je v okolí rozšířená a dodnes jsou v krajině patrné pozůstatky malých lomů. Opuka zdejšího regionu je typická svou deskovou odlučností. Na druhou stranu je natolik tvrdá, že ji nelze dále opracovávat a jednotlivé lupeny se používaly tak, jak byly přivezeny z lomů (například na Litomyšlsku se naopak z opuky přitesávaly kvádříky a ty se používaly stejně jako cihly). Opukové stavby byly většinou skládané nasucho (bez použití malty) a nerovnosti při zdění byly vyrovnávány drobnými kousky kamene a hlínou. I přesto přežily staletí a jejich krásu lze obdivovat dodnes. Ve skanzenu je opuka používána na stavbu podezdívek či kamenných zdí, do budoucna počítáme i s výstavbou opukových objektů (např. brány či špýcharu).

Pohony zemědělských a dílenských strojů

Ve skanzenu je kladen důraz na vytváření expozic historických strojů a pohonů strojů tak, jak byla původní ruční práce postupně nahrazována prací strojů. K pohonu strojů byl nejdříve používán žentour, do něhož byl zapřažen domácí dobytek nebo koně. Větší dílny a manufaktury v 19. stol. postupně ovládla pára. Ve venkovských usedlostech začaly sloužit na přelomu 19. a 20. stol. stabilní motory - benzínové, postupem doby i naftové - dieselové. S postupnou elektrifikací se začaly vyvíjet i motory elektrické. Expozice pohonů od žentouru po elektromotor je ke shlédnutí v rámci prohlídkové trasy areálu. Všechny exponáty jsou v provozuschopném stavu a lze je vidět zapřažené do dobových strojů.

I stroje používané v zemědělství se vyvíjejí. Při prohlídce lze vidět běžně používané stroje od počátku 20. století i některé rarity jejichž účel je dnešnímu návštěvníkovi mnohdy

neznámý.

Historická motorová vozidla

Dále je připravena expozice o automobilismu kolem roku 1920. K vidění jsou dva automobily značky Tatra, konstrukčně ojedinělý traktor Lanz bulldog z roku 1939 a další související nářadí a technika. A jak již bylo zmíněno dříve, i zde jsou exponáty funkční.

Lednice v Krňovicích

Součástí expozice skanzenu bude v budoucnu i objekt bývalé lednice u restaurace v Krňovicích. Stavba sloužila k celoročnímu uchování ledu, který byl získáván ze zamrzlých ramen řeky Orlice v zimním období. V objektu je připravována expozice pivovarnictví a stáčení piva. Budova lednice je památkově chráněna a je majetkem města Třebechovice pod Orebem.

VÝSTAVBA A AKTIVITY VE SKANZENU V ROCE 2007

V roce 2007 pokračovala výstavba roubeného objektu hospody Na Špici, ve kterém bude umístěno nové ekocentrum ZO ČSOP Orlice a hlavní vstup do skanzenu s pokladnou. Zatímco v roce 2006 byla realizována hrubá stavba, v roce 2007 probíhala realizace interiérů. Dále byla položena definitivní střešní krytina a provedeny klempířské práce. Ke konci dubna se podařilo dokončit prostory pokladny a informační kanceláře, která byla k dispozici během celé turistické sezóny roku 2007 (tj. od května do října). V červnu byl nahrubo dokončen víceúčelový sál (a další prostory), tak aby se v něm mohly provizorně konat některé akce. Kompletní dokončení sálu i jeho příslušenství proběhlo v prosinci 2007. V roce 2008 je předpokládáno úplné dokončení stavby včetně podkroví a kolaudace objektu.

Další důležitou akcí bylo pokračování obnovy historické roubené školy ze Všestar. V roce 2007 po získání územního rozhodnutí probíhaly práce na dokumentaci pro stavební povolení. Vlastní realizace se oproti původním předpokladům opoždí a je plánována na rok 2008.

Dalšími realizovanými stavbami v roce 2007 jsou jednak špýchar z Prasku u Nového Bydžova, který byl přenesen do skanzenu v březnu, během letních měsíců byl obnoven a v září 2007 zpřístupněn veřejnosti, a dále funkční replika sušárny ovoce ze Semečnic u Opočna. Na obnovu špýcharu z Prasku se podařilo získat grant z programu společnosti T-Mobile.

Dále pokračují projekční práce na stavbu mlýna z Bělče nad Orlicí a dalších objektů. Pro propagaci Podorlického skanzenu Krňovice bylo připraveno 2. vydání propagačního letáku, který byl v listopadu 2007 vydán v nákladu 10 000 výtisků. Jeho vydání zajistil náš partner – Dřevozpracující družstvo Hradec Králové.

3.2. KRAJOVÉ ODRŮDY OVOCNÝCH DŘEVIN

Program záchrany krajových odrůd ovocných dřevin pokračoval i v roce 2007, kdy došlo k dalšímu rozšíření sadů a alejí podél cest v rámci skanzenu v Krňovicích a jeho okolí. Stávající školka je pravidelně udržována (pletí, zalévání, roubování podnoží, stříh stromků,...). V roce 2007 byl rozšířen švestkový sad v okolí špýcharů a sušárny ovoce ve skanzenu. Vysázeno bylo několik druhů švestek, rynglů a dalších peckovin. Dále byla vysazena alej podél severozápadní strany skanzenu a přilehlé pastviny. První etapa proběhla na jaře, druhá etapa na podzim. Vzhledem k suchému létu probíhalo pravidelné zalévání všech výsadeb.

Rok 2007 byl, vzhledem k velmi mírné zimě, značně nepříznivý z důvodu přemnožení hraboše polního a některých druhů hmyzu. Následkem byly velké škody na vysázených stromech. Zejména hraboši znehodnotili značnou část jarních výsadeb – vyměněno muselo být

18 stromů (všechno jabloně), další škody pravděpodobně vyjdou najevo až na jaře roku 2008. Škody ve vlastní školce byly naštěstí minimální. Masivní napadení mšicemi zase výrazně zpomalilo růst řady stromků (např. aleje třešní vysázené v roce 2006).

Vzhledem k tomu, že většina sazenic ve školce již dosáhla takového vzrůstu, kdy v blízké budoucnosti vyvstane problém s jejich přesazováním a pro stoprocentní využití v areálu a okolí skanzenu nemáme prostor ani kapacity, přistoupili jsme v roce 2007 i k nabídce stromků pro jiné zájemce. Cca 50 sazenic tak bylo např. odprodáno zájemcům z Jahodova u Rychnova nad Kněžnou, kde z nich byla vysázena nová alej podél polní cesty. Jednotlivé kusy byly odprodány i jiným zájemcům. Daří se nám tak přispívat k rozšiřování původních odrůd ovocných stromů do krajiny i v jiných místech v regionu.

3.3. PROJEKTY REALIZOVANÉ V ROCE 2007

V roce 2007 jednak pokračovaly některé víceleté projekty započaté v roce 2006 a jednak byla realizována celá řada dalších projektů, které byly podpořeny ze strany různých institucí, nejčastěji ústřední výkonné rady ČSOP a Královéhradeckého kraje. Jejich přehled je uveden v následující tabulce:

Tab. 1 Přehled projektů ZO ČSOP Orlice

Přehled grantů a projektů, které ZO ČSOP Orlice realizovala v roce 2007			
Název	Začátek projektu	Ukončení projektu	Náplň projektu
Kapka 21 (SEVER, Královéhradecký a Pardubický kraj)	r. 2006	12/2007	Ekologická výchova, osvěta a vzdělávání, ekologické poradenství.
Posilování činností NNO prosazujících zájmy občanů – podpora regionálních center ČSOP (projekt NROS a ÚVR ČSOP)	r. 2006	09/2007	Vydávání informačního zpravodaje Ochrana přírody a krajiny Královéhradeckého kraje, ekologické poradenství, propagace akcí ČSOP ad..
Vzdělávání a osvěta veřejnosti v oblasti EVVO (Sdružení SEV Pavučina a ÚVR ČSOP)	r. 2006	11/2007	Ekologická výchova a osvěta veřejnosti.
Podpora zvyšování spotřeby českého dřeva jako obnovitelného zdroje (ÚVR ČSOP a LČR s.p.)	05/2007	09/2007	Vybavení ekocentra ZO ČSOP Orlice dřevěným nábytkem.
Ochrana biodiverzity – krajové odrůdy ovocných dřevin (ÚVR ČSOP)	02/2007	11/2007	Realizace programu záchrany starých a krajových odrůd ovocných dřevin v Podorlickém skanzenu v Krňovicích (pokračování dlouholeté činnosti).
Ekocentrum Orlice v Podorlickém skanzenu v Krňovicích – působení na veřejnost (grant Královéhradeckého kraje)	04/2007	11/2007	Ekologická výchova a osvěta, provoz ekocentra ZO ČSOP Orlice.
Ekocentrum Orlice – výstavba budovy ekocentra (grant Královéhradeckého kraje)	05/2007	12/2007	Dostavba budovy Ekocentra Orlice v Podorlickém skanzenu v Krňovicích.

Obnova špýcharu z Prasku v Podorlickém skanzenu (grant z programu „Fond T-Mobile pro regiony, nadace VIA)	07/2007	01/2008	Obnova špýcharu z Prasku v Podorlickém skanzenu.
Dovybavení společenských prostor v Podorlickém skanzenu v Krňovicích (LEADER ČR)	09/2007	12/2007	Vybavení prostor Ekocentra Orlice souborem nábytku, elektroniky a dalším příslušenstvím.

3.4. CHOV OVCÍ

V rámci skanzenu v Krňovicích je provozován chov ovcí, které jsou v majetku ZO ČSOP Orlice. Hlavním účelem je údržba přilehlých travnatých pozemků pastvou a využití sena získaného na pozemcích v Krňovicích i jinde. Pro chov je zajištěn pravidelný veterinární dohled. V průběhu roku 2007 došlo k nárůstu počtu chovaných zvířat až na cca 30. Ke konci roku 2007 byl chov stabilizován na počtu 16 kusů, plánuje se však další redukce tohoto stavu, vzhledem k tomu, že se ukazují některé nevýhody chovaného plemene a do budoucna je v tomto směru plánována změna.

3.5. LABUTĚ V HRADCI KRÁLOVÉ

I v roce 2007 pokračovala péče ZO ČSOP Orlice o labutě ve městě Hradec Králové prováděná ve spolupráci s Magistrátem města Hradce Králové a ZO ČSOP Jaro Jaroměř (záchrannou stanicí pro handicapované živočichy). Tato spolupráce pokračuje i nadále.

V zimě je prováděno dokrmování labutí zrním (ječmen a pšenice), je prováděn sběr případných uhynulých kusů. Vzhledem k velmi mírné zimě 2006/2007 nebylo dokrmování labutí tak rozsáhlé jako v předchozích letech.

Na případné poraněné kusy byli upozorněni kolegové ze záchranné stanice ČSOP v Jaroměři. Ke krmení je tradičně používáno zrní - především pšenice a ječmen. Stejně jako v letech předešlých se projevovalo i v zimě 2006/2007 krmení ze strany obyvatel města. Lze konstatovat, že i v roce 2007 bylo minimum případů krmení ptáků nevhodnou stravou – lze opět konstatovat, že velmi dobře se osvědčují instalované informační panely a letáky. Ke konci roku jsme připravili aktualizaci a opravu informačních panelů (umístěných na obou březích na nábrežích u lázní, u Novákových garáží a v Jiráskových sadech), které po čtyřech letech již nejsou v ideálním stavu a které zároveň potřebují nutně aktualizaci (zejm. aktualizaci kontaktů). Zejména informační tabule v Jiráskových sadech je vystavena útokům vandalů. Péče o labutě i oprava informačních cedulí je financována odborem životního prostředí Magistrátu města Hradec Králové.

3.6. ÚČAST VE SPRÁVNÍCH ŘÍZENÍCH A DALŠÍ OBDOBŇNÉ AKTIVITY

SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

I v roce 2007 pokračovala účast ZO ČSOP Orlice ve správních řízeních podle §70 zákona č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny. **Celkem jsme se v roce 2007 účastnili 28 správních řízení** + dalších řízení, která byla zahájena v roce 2006 a rozhodnutí bylo vydáno až v roce 2007 (tato řízení byla vykázána v loňské výroční zprávě). **V jednom případě uplatňujeme práva osoby zúčastněné na řízení v soudním řízení** vedeném na základě žaloby proti územnímu rozhodnutí, podané jiným účastníkem územního řízení na umístění obchodního centra Amadeus v Hradci Králové z roku 2006.

Předmětem řízení, v nichž jsme se účastnili v roce 2007 bylo převážně povolování

kácení dřevin na území města Hradce Králové z důvodu výstavby a dalších činností, dále jsme se účastnili územních řízení (rovněž v Hradci Králové) či dalších řízení (o povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, o povolení zásahů do významných krajinných prvků apod.), z nichž jedno se týkalo připravované přehradní nádrže Mělčany na Dědině u Dobrušky, ostatní byly opět v Hradci Králové. V rámci několika těchto řízení bylo dosaženo řady pozitivních výsledků (zastavení kácení či uložení nadstandardní náhradní výsadby za pokácenou zeleň), v jiných jsme vystupovali spíše jako pozorovatelé. Odvolání ani jiné opravné prostředky proti rozhodnutím jsme v roce 2007 nepodávali.

Mezi významné úspěchy patří zejména zabránění likvidace dubu červeného u Aldisu v Hradci Králové.

Stručný přehled řízení, kterých jsme se účastnili je uveden v následující tabulce (jedná se o řízení zahájená v roce 2007):

Tab. 2 Přehled správních řízení, kterých se účastnila ZO ČSOP Orlice v roce 2007 (řízení zahájená v roce 2007)

Účast ZO ČSOP Orlice ve správních řízeních celkem:		29 případů
Z toho:	Řízení o povolení kácení dřevin	20 případů*
	Jiná řízení podle zákona č. 114/1992 Sb.	4 případy**
	Územní řízení	4 případy
	Soudní řízení (pouze uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení)	1 případ

*) z toho ve dvou případech se jednalo o řízení obnovená v roce 2007 po zrušení původního rozhodnutí (z předchozího roku) odvolacím orgánem

***) 1 řízení k odlesnění pozemku nad 0,5 ha; 1 řízení o povolení zásahu do významného krajinného prvku; 2 řízení o povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Kromě samotné účasti ve správních řízeních jsme v roce 2007 podali **1 podnět k vyhlášení památného stromu** (dub červený u Aldisu v HK), který nebyl akceptován a **1 podnět k zapsání stavby do seznamu kulturních památek** (kamenný špýchar v Krňovicích), jehož výsledek zatím není znám.

ÚČAST V EIA A SEA

Procesů posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) jsme se v roce 2007 nezúčastňovali. **Své připomínky jsme podali k Plánu oblasti povodí horního a středního Labe v rámci procesu hodnocení vlivů této koncepce na životní prostředí** (tzv. procesu SEA).

STRATEGICKÉ A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

V územním plánování jsme podávali během roku 2007 svá stanoviska ve 2 případech. V prvním případě se jednalo o připomínky ke konceptu Územního plánu města Třebechovice pod Orebem (naše připomínky byly plně akceptovány), ve druhém se jednalo o požadavek na obsah zadání změny Územního plánu zóny Aldis v Hradci Králové (výsledek zatím není znám).

3.7. AKTIVITY PROTI ZÁMĚRU SPALOVNY OPATOVICE

Aktivity proti záměru spalovny v Opatovicích nad Labem byly důležitou součástí naší činnosti od roku 2002 do roku 2007. V této věci jsme podnikali řadu kroků, neboť celý projekt považujeme za nepřijatelný z mnoha důvodů:

- jedná se o ekonomicky velice náročný projekt, investiční náklady se odhadují na 2,2 miliardy Kč. Ačkoliv je spalovna prosazována již více než čtyři roky, stále nebyla předložena důvěryhodná finanční analýza projektu a jeho ekonomických dopadů (studie proveditelnosti).

- v souladu s nařízením vlády stát nepodporuje výstavbu nových spaloven ze státních prostředků

- nebylo důvěryhodně doloženo, jak bude naplněna veliká kapacita zařízení. Hrozí reálné riziko nedostatku odpadů pro naplnění kapacity, což by znamenalo další prudké zhoršení ekonomiky spalovny. Existuje reálné nebezpečí, že v budoucnu bude snaha kapacitu spalovny naplnit odpady dováženými ze zahraničí.

- spalovna EVO by produkovala velké množství odpadů, ročně asi 30 – 35 000 tun. Zejména by šlo o strusku a popílek, který obsahuje nebezpečné toxické látky, včetně dioxinů. Nakládání s popílkem přitom není jasně definováno a hrozí riziko jeho používání jako stavebního materiálu a zanášení do krajiny, podobně jako tomu je již nyní u spalovny v Liberci.

- za prioritní řešení nakládání s odpady považujeme předcházení jejich vzniku a aktivní třídění a recyklaci odpadů. Tyto postupy jsou z ekonomického, ekologického, morálního a legislativního hlediska přednější a vhodnější než sběr směsného komunálního odpadu a jeho spalování. Velkokapacitní spalovna by byla rizikem a konkurencí pro tyto prioritní postupy.

- teprve zbytek odpadů po aktivním vytrídění lze v budoucnosti na základě nejmodernějších poznatků a analýzy vhodných technologií zpracovat nebo odstranit. Již dnes existuje např. technologie mechanicko-biologické úpravy na zbytkový odpad (tzv. MBU), která nepoužívá proces spalování odpadů a v EU je běžně provozována. Řešit směsný komunální odpad bez aktivního třídění a odstraňovat jej ve spalovně je v současnosti zbytečně ukvapené řešení s mnoha neznámými.

- proti výstavbě spalovny EVO Opatovice se vyslovily již tisíce lidí v několika peticích, proti je město Hradec Králové a řada dalších obcí a v referendech drtivě odmítli stavbu spalovny voliči v Čeperci i v Opatovicích nad Labem.

- v neposlední řadě se jedná o stavbu, která bude představovat další negativní rušivý zásah do rázu polabské krajiny s dominantou Kunětické hory.

Do okruhu kroků uskutečňovaných ve věci záměru spalovny „EVO“ je třeba započítat:

- Připomínkování projektu v rámci procesu EIA
- Připomínkování krajských dokumentů, které spalovnu obsahují tak, aby z nich byl projekt vypuštěn.
- Informační kampaň směřovaná na komunální a krajské politiky či ministra ŽP
- Zapojili jsme se do petičních akcí proti spalovně a informační kampaň směřované k veřejnosti.
- Zpracovávání novinových i odborných článků a materiálů
- Aktivní jednání s některými městskými a krajskými politiky
- Aktivní spolupráce s dalšími občanskými iniciativami, odborníky na problematiku odpadů, občany i obcemi

V lednu 2006 byla zahájena v pořadí již druhá velká petiční akce proti spalovně v Opatovicích. Tato petice byla ukončena v září téhož roku. Podařilo se nashromáždit cca 6500 podpisů. Předání petice adresované zastupitelstvu Pardubického kraje proběhlo počátkem března roku 2007. Předseda ZO ČSOP Orlice byl zároveň pověřeným členem petičního výboru. Odpověď ze strany Pardubického kraje na petici byla značně neuspokojivá a pouze formální, nicméně v průběhu roku 2007 se objevily zprávy naznačující opuštění záměru výstavby spalovny v Opatovicích. Dle aktuálních informací se však Pardubický kraj plánuje na výstavbu velké spalovny vzdát nechce a hledá jiné varianty. Situaci budeme i nadále sledovat. Jiné aktivity proti spalovně jsme v roce 2007, vzhledem k celkové situaci, neprováděli.

3.8. SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI ORGANIZACEMI

S dalšími organizacemi spolupracujeme v současné době ve čtyřech rovinách:

Při ochraně přírody a životního prostředí v Hradci Králové spolupracujeme zejména s občanskými sdruženími Lidé a město, které sdružuje obyvatele Hradce Králové-Pouchova a s Kruhem pro občanskou společnost, který je asi nejaktivnější občanskou iniciativou ve městě. Jedná se zejména o společnou účast v řadě správních řízeních ve městě apod.. V průběhu roku 2007 byla lokální spolupráce při ochraně přírody rozšířena na regionální, když byla navázána spolupráce s dalšími občanskými sdruženími z Královéhradeckého kraje – v červnu 2007 se v Ekocentru Orlice v Podorlickém skanzenu v Krňovicích konalo setkání nevládních organizací Královéhradeckého kraje. V říjnu a listopadu jsme pak společně se střediskem ekologické výchovy SEVER uspořádali dvoudílný seminář na téma účasti veřejnosti ve správních řízeních. Užší spolupráce probíhá zejména se ZO ČSOP Jaro v Jaroměři a dalšími organizacemi. Důležitým tématem je připravovaná vodní nádrž Mělčany na Dědině a některé další případy.

Na celostátní a nadregionální úrovni se odehrává spolupráce zejména při řešení problematiky spalovny v Opatovicích a obecně nakládání s odpady (Hnutí Duha, Arnika, ZO ČSOP Čeperka, ZO ČSOP Na Plachtě, Sdružení pro Opatovice a Pohřebačku, strana Zelených aj.). Spolupráce na této úrovni zejména ve druhé polovině roku 2007 poněkud utichla se zpomalením vývoje celé kauzy. V případě potřeby bude tato spolupráce probíhat dál.

Při výstavbě skanzenu spolupracujeme s občanským sdružením Kapounka, které bylo založeno jako poradní orgán pro koordinaci přípravy a výstavby skanzenu a s Dřevozpracujícím družstvem, které je hlavním realizátorem skanzenu. ZO ČSOP Orlice je také (společně s Dřevozpracujícím družstvem a Společností ochránců památek východních Čech) kolektivním členem OS Kapounka. V srpnu 2007 byl ve spolupráci s OS Kapounka uspořádán seminář na téma obnovy hliněných vymazávek v roubených stavbách. V rámci tohoto semináře byla obnovena vymazávka u roubeného špýcharu z Prasku.

Poslední úroveň spolupráce se týká ekologické výchovy v Hradci Králové, kdy jsme zapojeni do koordinační komise, kde probíhá spolupráce s dalšími organizacemi a institucemi jako je středisko ekologické výchovy SEVER, odbor životního prostředí Magistrátu města HK, odbor ŽP a zemědělství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, Společnosti pro trvale udržitelný život a řady dalších organizací.

3.9. TÁBOROVÁ ZÁKLADNA

Táborová základna na Prorubkách u Rychnova nad Kněžnou nebyla ani v roce 2007 pro naši činnost využívána. Již v průběhu roku 2006 rozhodla členská schůze o odprodeji této nevyužívané táborové základny. Po řadě jednání s různými subjekty byla nakonec v první polovině roku 2007 uzavřena smlouva o budoucí smlouvě kupní s občanským sdružením Bohouš z Heřmanova Městce. Uzavření vlastní kupní smlouvy předcházelo vyřešení některých dosud nevyjasněných problémů – zejména legalizace studny v areálu tábořiště. Kupní smlouva byla uzavřena v srpnu 2007 a do konce září byla změna provedena i v katastru nemovitostí. Prodejem táborové základny se ZO ČSOP Orlice zbavila problémů s nevyužívaným a chátrajícím areálem a zároveň získala finanční prostředky potřebné pro své rozvojové aktivity. Táborová základna bude sloužit i nadále víceméně stejným účelům, neboť její nový majitel, občanské sdružení Bohouš, je zaměřen na turistiku a výchovu dětí a mládeže.

3.10. ZPRAVODAJ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

Tento zpravodaj jsme začali vydávat v rámci projektu ÚVR ČSOP na podporu regionálních center ČSOP. V roce 2007 vyšla 2 čísla – první v lednu a druhé v červenci. Ve

vydávání zpravodaje, který byl distribuován hlavně v elektronické podobě a který má přiděleno číslo ISSN, bychom rádi pokračovali alespoň nepravidelně, neboť o jeho zaslání byl projeven zájem jak ze strany některých škol, tak úřadů a dalších zájemců. Problémem je nedostatek článků od jiných subjektů. Nechceme, aby časopis byl pouze naším zpravodajem, ale přinášel pohledy z různých stran.

3.11. INTERNETOVÁ PREZENTACE ZO A JEJÍCH PARTNERŮ

Internetové stránky zůstávají i nadále na stejných adresách. Jejich aktualizace probíhá cca dvakrát až čtyřikrát do roka. Na častější aktualizace nemáme bohužel kapacity. V roce 2007 jsme na webu začali zveřejňovat i informace o některých správních řízeních, kterých se účastníme, včetně některých odborných podkladů.

ZO ČSOP Orlice: <http://www.krnovice.cz/csop>

Skanzen Krňovice: <http://www.krnovice.cz>

4. EKOCENTRUM ORLICE

Od roku 1998 provozujeme ekocentrum, které se specializuje na poskytování informací týkajících se životního prostředí nejširší laické i odborné veřejnosti. Od roku 2007 je jeho oficiální název „Ekocentrum Orlice“.

4.1. PŘEMÍSTĚNÍ DO NOVÉ LOKALITY

V roce 2007 se ekocentrum přesunulo do areálu Podorlického skanzenu v Krňovicích, kde získalo své nové sídlo v budově zájezdního hostince „Na Špici“. Jedná se o volnou repliku zájezdního hostince, který stával až do 20. let 20. století v Hradci Králové na Pražském Předměstí. V objektu je k dispozici kancelář (která zatím není plně využívána), sál s příslušenstvím (vybavená kuchyňka) pro cca 50 – 60 osob vhodný pro pořádání osvětových, vzdělávacích a společenských akcí a informační kancelář, která slouží zároveň jako pokladna skanzenu. Na rok 2008 je plánováno dokončení podkroví, v němž budou situovány výstavní prostory (součást expozic skanzenu). Pro případné akce je možné zajistit možnost stravování v nedaleké restauraci v Krňovicích, drobné občerstvení pak bude možné připravit přímo na místě. Výstavbou budovy Ekocentra Orlice získala naše organizace nové možnosti, spočívající v pořádání akcí, které doposud pořádat (zejména z prostorových důvodů) nemohla. Vzhledem k tomu, že využitelnost budovy bude mnohem širší (akce pořádané ZO ČSOP Orlice prostory zdaleka plně nevytíží), počítáme s nabídkou prostor i pro další organizace a zájemce, zejména pro akce spojené s ochranou přírody a životního prostředí. Kolaudace budovy ekocentra proběhne v roce 2008. V roce 2007 zde proběhlo, byť v provizorních podmínkách, již několik akcí. Dostavba a vybavení budovy Ekocentra Orlice probíhá za finanční podpory Královéhradeckého kraje, dotace z programu LEADER ČR (Ministerstvo zemědělství) a z projektu Dřevo 2007 (ÚVR ČSOP + LČR s.p.).

4.2. PROVOZ EKOCENTRA V ROCE 2007

Pro provoz Ekocentra Orlice a chod ZO ČSOP Orlice bylo nutné v roce 2007 přistoupit k profesionalizaci naší ZO a přijetí jednoho pracovníka do trvalého pracovního poměru. Značná část naší činnosti je však i nadále založena na dobrovolné práci členů ZO. Z těchto důvodů se řadíme spíše mezi malá ekocentra specializovaná zatím zejména na ekologické poradenství a spíše práci s obyvatelstvem dospělým a dospívajícím. V roce 2007 jsme však,

v souvislosti s dokončením nové budovy ekocentra a s profesionalizací, začali své aktivity rozšiřovat.

Většinou jsou zájemcům z řad nejširší veřejnosti poskytovány obecné informace o životním prostředí a ochraně přírody, s důrazem na informace o činnosti ČSOP a jeho programech (Místo pro přírodu, Zvíře v nouzi apod.). Specializujeme se dále na poradenskou činnost pro zájemce z řad občanských sdružení a aktivních občanů, která spočívá v konzultacích problémů spojených s účastí ve správních řízeních a dalších rozhodovacích procesech (problémy procesní i odborné). Tradicí jsou pak informace o životě labutí v Hradci Králové. Řada dotazů a žádostí o pomoc či informace je vyřizována osobně – zejména přímo v Ekocentru, v některých případech jsou nutné i výjezdy. Většina informací je však podávána telefonicky či po e-mailu.

Ekocentrum se věnuje také propagaci dřeva jako stavebního materiálu. Dřevostavby jako ekologické stavby s minimálními energetickými nároky jak na zajištění stavebních materiálů, tak na vlastní provoz, znamenají nový trend ve stavitelství. Stále jsou však v lidech zakořeněné, zpravidla hanlivé, mýty a pověry o stavbách ze dřeva. Ekocentrum se stará o propagaci dřeva jako stavebního materiálu. Důraz je kladen na zpracování dřevní hmoty přímo blízko jejímu vzniku. K těmto účelům využíváme vlastní již dříve zpracované materiály.

Podávání informací se vztahuje i na sdělovací prostředky a spočívá jednak v informování o vlastních akcích nebo ve vyjadřování k různým aktuálním záležitostem.

Pro nejširší veřejnost jsme v roce 2007 pořádali řadu akcí, z nichž zmínit lze semináře zaměřené na výstavbu ze dřeva, historii stavebnictví ze dřeva, využití dřevěného šindele a opravy památek, krajové odrůdy ovocných dřevin apod. V návaznosti na seminář o krajových odrůdách proběhla v říjnu 2007 v ekocentru výstava ovoce připravená ve spolupráci s Českým zahrádkářským svazem. Na přelomu října a listopadu pak proběhl seminář pro občanská sdružení zaměřený na účast ve správních řízeních a dalších rozhodovacích procesech.

V menší míře jsme započali i s ekologickou výchovou dětí. Ta probíhá přímo ve skanzenu a v jeho okolí v návaznosti na prohlídky skanzenu, kde je představován vývoj zemědělství, techniky krajiny apod.. V roce 2007 byl ze strany řady škol zájem o doprovodný program k prohlídce skanzenu zaměřený právě na ekologickou výchovu. Zaměřujeme se hlavně na ekologický význam lesa a poznávání lesních organismů a dalších přírodnin (formou soutěže). Velký zájem ze strany dětí je i o hospodářská zvířata chovaná v areálu skanzenu (ovce, od r. 2007 i kůň). Do budoucna počítáme s rozšířením našich vzdělávacích programů i na tuto oblast.

S podobným zaměřením činnosti Ekocentra Orlice počítáme v roce 2008

V Hradci Králové dne 28. 1. 2008

Zpracoval: Adam Záruba

Příloha: Závěrka jednoduchého účetnictví k 31. 12. 2007